

SPROG- OG LÆSE- KOMPETENCER HOS TOSPROGEDE ELEVER

Udviklingsredskab til ledelsen

Dette udviklingsredskab henvender sig til skolens ledelse. Når I anvender redskabet sammen med vidensnotatet om sprog- og læsekompetencer hos tosprogede elever, får I hjælp til at skabe rammerne for hvordan I som ledelsesgruppe kan udvikle jeres praksis på skolen med henblik på at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer.

Udviklingsredskabet er bygget op omkring tre trin og har til formål – sammen med vidensnotatet – at give en ramme for at reflektere over egen praksis. De tre trin er som følgende:

Hvert område består af en række arbejdsspørgsmål. I ledelsesgruppen kan I reflektere over og diskutere disse spørgsmål og bruge udviklingsredskabet som en ramme for refleksion og diskussion på et enkelt ledelsesmøde, eller I kan anvende det som grundlag for en udviklingsproces over en (længere) periode, hvis I finder behov for det.

Ligesom at dette udviklingsredskab henvender sig til skolens ledelse, er der tilsvarende et udviklingsredskab der henvender sig til skolens lærere og pædagoger. Udviklingsredskaberne er tilrettelagt sådan at man kan gøre brug af dem i en fælles proces eller hver for sig. Hvis redskaberne anvendes i en fælles proces, er hensigten at ledelsen og skolens lærere og pædagoger gør stop undervejs i processen og ved hvert

Forslag til samlet arbejds- proces på skolen:

- Skolens ledelse orienterer om processen og udpeger eventuelt en koordinator der koordinerer og tilrettelægger processen.
- Processen kan med fordel tænkes sammen med andre udviklingsprocesser på skolen der fokuserer på alle elevers sproglige udvikling eller læsetilegnelse.
- De tre trin kan gennemføres samlet på en pædagogisk dag eller separat på 2-3 møder.
- Skolens ledelse mødes for sig, og de enkelte teams (fx klasseteam, årgangsteam eller professionelle læringsfællesskaber) mødes for sig.
- Efter hvert trin deles refleksioner, perspektiver og aftaler på tværs af ledelse og de forskellige teams.
- Lav en skriftlig aftale om hvem der er ansvarlig for at gøre hvad, samt hvordan og hvornår I vil følge op på aftalerne.

trin udveksler de erfaringer og beskrivelser om praksis som er kommet frem på baggrund af det møde/de møder som hhv. ledelsen og skolens lærere og pædagoger har deltaget i hver for sig.

1. AFDÆKNING AF PRAKSIS

Start med at beskrive hvordan skolen i dag på et overordnet plan arbejder med at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer. I kan tage udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Har skolen konkrete mål for de tosprogede elevers resultater og udbytte?
- Hvordan er arbejdet med at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer organiseret på skolen?
- Har skolen særlige ressourcpersoner med viden om dansk som andetsprog?
- Har skolen særlige forløb eller tilbud til tosprogede elever der har behov for ekstra støtte i tilegnelsen af dansk som andetsprog? I så fald hvilke?
- Har skolen opsamlet erfaringer med forskellige former for tilbud til tosprogede elever?

Mulige datakilder om de tosprogede elevers faglige niveau:

- Den obligatoriske sprogvurdering i børnehaveklassen
- De nationale test
- Uddannelsesparathedsvurderinger
- Folkeskolens prøver
- Skolens kvalitetsrapport

► Hvis skolens personale anvender udviklingsværktøjet, kan I med fordel inddrage deres beskrivelser af praksis her.

Overvej herefter hvordan skolens tosprogede elever klarer sig i sammenligning med etsprogede elever på skolen. I kan anvende de datakilder som er nævnt i boksen, samt eventuelle lokale datakilder. Overvej følgende spørgsmål:

- Hvordan klarer skolens tosprogede elever sig generelt fagligt i forhold til skolens etsprogede elever?
- Mindskes den faglige afstand mellem tosprogede og danske etsprogede elever gradvis gennem klassetrinnene, eller er den statisk?
- Er der årgange eller fag hvor skolens tosprogede elever klarer sig væsentligt dårligere end de etsprogede elever rent fagligt? Er der emner eller områder inden for hvert fag som volder de tosprogede elever særlige udfordringer?
- Hvor stor en andel af skolens tosprogede elever erklæres uddannelsesparate i 8., 9. og eventuelt 10. klasse?
- Hvor stor en andel af de tosprogede elever der forlader skolen efter 9. og eventuelt 10. klasse, påbegynder en ungdomsuddannelse?

2. VURDERING AF PRAKSIS

Overvej styrker og svagheder ved skolens nuværende arbejde med at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer. Det kan I gøre med udgangspunkt i nedenstående spørgsmål:

- Hvilke dele af skolens arbejde for at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer fungerer efter jeres opfattelse bedst?
- Er der områder hvor skolens arbejde for at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer ikke ser ud til at være tilstrækkelig?
- I hvilken grad lever skolen op til de forskningsbaserede anbefalinger i forhold til at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer (se boksen til højre)?

► Hvis skolens personale anvender udviklingsværktøjet, kan I med fordel inddrage deres overvejelser om hvorvidt den enkelte lærer eller det enkelte lærerteam lever op til de forskningsbaserede anbefalinger i forhold til at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer.

Forskningsbaserede anbefalinger til hvordan skolen kan understøtte sprog- og læseudviklingen hos tosprogede elever:

- Skolen har konkrete mål for de kompetencer som eleverne skal have, herunder mål for tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer.
- Skolen har de nødvendige rammer for en løbende vurdering og tilpasning af indsatsen. Det indebærer at lærere og pædagoger har adgang til relevante redskaber til løbende at teste og vurdere tosprogede elevers faglige udvikling og til at iværksætte en ekstra indsats over for elever der ikke gør tilstrækkelige fremskridt.
- Skolens undervisningsmiljø er præget af et såkaldt "growth mindset". Det indebærer at både medarbejdere og elever har en tro på at alle elever kan blive dygtigere ved at gøre en indsats, og at alle elever bliver mødt af høje forventninger.
- Skolen inddrager de tosprogede elevers forældre i deres barns læring og konkretiserer hvordan forældrene kan bidrage til udviklingen af barnets sprog- og læsekompetencer.

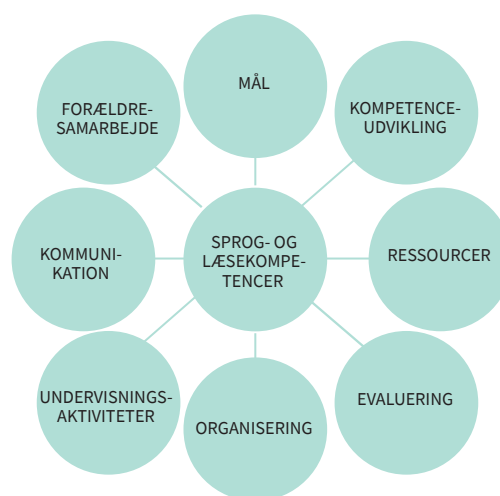
3. UDVIKLING AF PRAKSIS

Til sidst skal I aftale hvilke konkrete handlinger I vil sætte i værk for at styrke skolens samlede arbejde med de tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer, samt hvordan I vil følge op på aftalerne. Tag udgangspunkt i de områder hvor I ikke vurderer at skolens indsats for at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer er tilstrækkelig eller lever (helt) op til de forskningsbaserede anbefalinger. I kan overveje følgende spørgsmål:

- Hvilke dele af skolens arbejde for at styrke tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer ønsker I at udvikle?
- Hvilke undervisningsstrategier og didaktiske metoder kan understøtte den ønskede udvikling?
- Hvordan kan I styrke rammerne for arbejdet med sprog- og læsekompetencer hos skolens tosprogede elever (se boksen side 3)?
- Hvilke hindringer er der for at gå i den ønskede retning, og kan de overkommes?
- Hvem har ansvaret for de konkrete handlinger og hvem skal inddrages?
- Hvordan vil I følge op på om I kommer i mål med den ønskede udvikling?

Hvordan kan skolens ledelse påvirke rammerne for udvikling af tosprogede elevers sprog- og læsekompetencer?

Find hele materialet på:
www.childresearch.au.dk
www.emu.dk

Dette udviklingsredskab er en del af *Viden Om sprog- og læsekompetencer hos tosprogede elever*, der har til formål at understøtte praktikere med evidensbaseret viden omkring de bedste overordnede metoder til undervisning i læsetilgængelse og dansksproglig udvikling for tosprogede elever.

Udviklingsredskabet henvender sig til skolens ledelse. Det giver en ramme for at reflektere over og udvikle skolens praksis.

Der findes et andet udviklingsredskab henvendt til lærere og pædagoger.

Udviklingsredskabet er udarbejdet af TrygFondens Børneforskningscenter for Undervisningsministeriet. Redskabet er et af flere elementer i *Viden Om sprog- og læsekompetencer hos tosprogede elever* og kan downloades på:
www.childresearch.au.dk
www.emu.dk